

УДК 378.147:811.111

Ващило О. В.,

викладач кафедри теорії, практики та перекладу англійської мови,
Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»,
olga_vv@ukr.net

КРИТЕРІЇ ВІДБОРУ АВТЕНТИЧНИХ ПОДКАСТІВ ДЛЯ НАВЧАННЯ МАЙБУТНІХ ІНЖЕНЕРІВ-МЕХАНІКІВ АНГЛІЙСЬКОГО ПРОФЕСІЙНО ОРІЄНТОВАНОГО МОНОЛОГІЧНОГО МОВЛЕННЯ

Статтю присвячено питанню відбору англomовних подкастів у галузі методики навчання майбутніх інженерів-механіків англійського професійно орієнтованого монологічного мовлення, що передбачає використання інформаційно-комунікаційної технології подкастингу. Ключовим моментом у здійсненні відбору подкастів є окреслення та обґрунтування відповідних критеріїв. Критерії відбору англomовних подкастів зумовлені методичним доробком, специфікою навчання майбутніх інженерів-механіків, а також лінгвістичними, акустичними та психолінгвістичними факторами, які спричиняють труднощі в процесі розуміння подкастів та впливають на успішність формування іншомовної комунікативної компетентності в монологічному мовленні. До особливостей, що визначають специфіку навчання майбутніх фахівців у галузі інженерної механіки, автор відносить суб'єкт і мету навчання, програмні вимоги стосовно рівня розвитку в студентів умінь монологічного мовлення, а також змісту тематичних модулів для відповідного року навчання, особливості організації навчального процесу. До лінгвістичних факторів, зі свого боку, належать фонетичні, лексичні, граматичні та композиційно-смісловий. Виокремлення акустичних факторів зумовлено наявністю фонового шуму в автентичних подкастах, створених у реальних умовах виробництва. Психолінгвістичні фактори виявляються в доступності та посильності інформації в подкасті, її мотиваційній цінності, ступені її інформативності та проблемності, достовірності та об'єктивності, професійної актуальності й новизни, а також тривалості звучання подкасту. Серед основних критеріїв добору подкастів автор називає критерії професійної спрямованості, відповідності програмним вимогам щодо рівня володіння іноземною мовою, тематичності, автентичності, ситуативності, мотиваційної цінності, професійної актуальності та ін.

Ключові слова: подкаст; англійське професійно орієнтоване монологічне мовлення; інформаційно-комунікаційна технологія подкастингу; критерії відбору; майбутній інженер-механік.

Ващило О. В.,

преподаватель кафедры теории, практики и перевода английского языка,
Национальный технический университет Украины
«Киевский политехнический институт имени Игоря Сикорского»,
olga_vv@ukr.net

КРИТЕРИИ ОТБОРА АУТЕНТИЧНЫХ ПОДКАСТОВ ДЛЯ ОБУЧЕНИЯ БУДУЩИХ ИНЖЕНЕРОВ-МЕХАНИКОВ АНГЛИЙСКОЙ ПРОФЕССИОНАЛЬНО ОРИЕНТИРОВАННОЙ МОНОЛОГИЧЕСКОЙ РЕЧИ

Статья посвящена вопросу отбора англоязычных учебных подкастов в области методики обучения будущих инженеров-механиков английской профессионально ориентированной монологической речи, который предусматривает использование информационно-коммуникационной технологии подкастинга. Ключевым моментом в осуществлении отбора учебных подкастов является обоснование критериев отбора, которое осуществлялось с учетом существующих методических разработок, специфики обучения будущих инженеров-механиков и определялось лингвистическими, акустическими и психолингвистическими факторами, вызывающими трудности в процессе понимания подкастов и влияющими на успешность формирования иноязычной коммуникативной компетентности в монологической речи. Среди факторов, которые определяют специфику обучения будущих специалистов в отрасли инженерной механики, автор выделяет субъект и цель обучения, требования нормативных документов относительно уровня развития у студентов умений монологической речи и содержания тематических модулей для соответствующего года подготовки, особенности организации процесса обучения. Лингвистические факторы объединяют в себе фонетические, лексические, грамматические и композиционно-смысловые факторы. Выделение акустических факторов обусловлено наличием шума в автентичных подкастах, созданных в реальных условиях производства. Психолингвистические факторы обуславливаются доступностью и посильностью информации в подкасте, ее мотивационной ценностью, степенью информативности и проблемности, достоверности и объективности, профессиональной актуальности и новизны, а также длительностью звучания подкаста. К основным критериям отбора подкастов автор относит критерии профессиональной направленности, соответствия программным требованиям относительно уровня владения иностранным языком, тематичности, автентичности, ситуативности, мотивационной ценности, профессиональной актуальности и др.

Ключевые слова: подкаст; английская профессионально ориентированная монологическая речь; информационно-коммуникационная технология подкастинга; критерии отбора; будущий инженер-механик.

Vashchylo, Olha,

Lecturer of the English Language Theory, Practice and Translation Department,
National Technical University of Ukraine «Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute»,
olga_vv@ukr.net

AUTHENTIC PODCASTS SELECTION FOR TEACHING ESP MONOLOGUE PRODUCTION TO STUDENTS MAJORING IN MECHANICAL ENGINEERING

The article is devoted to the issue of English podcasts selection within the framework of the methodology of teaching ESP monologue production to students majoring in mechanical engineering. The given methodology envisages the podcasting technology implementation. The key aspect in the accomplishment of the podcasts selection procedure is highlighting the criteria of their selection. The criteria of English podcasts selection are defined by the author of this article not only on the basis of thorough analysis of scientific studies in the corresponding fields, but also taking into account the specificity of teaching foreign language to prospective mechanical engineers. The aforementioned criteria are determined by linguistic, acoustic and psycholinguistic factors that cause difficulties in the process of podcasts comprehension and influence the successful formation of communicative competence in monologue production. The components that define the specificity of teaching foreign language to prospective mechanical engineers incorporate subject and aim of the educational process, requirements of the Ukrainian regulatory documents concerning the level of monologue speaking skills development and thematic modules content for the corresponding year of studies, peculiarities of the educational process arrangement. The linguistic factors comprise phonetic, lexical, grammatical, composition and semantic factors. The acoustic factors are distinguished due to the presence of background noise in authentic podcasts created in real production conditions. The psycholinguistic factors are preconditioned by comprehensibility of information in the podcast, its motivational, informational and problematic value, its credibility and objectivity, professional significance and novelty, duration of the podcast itself. Among the main criteria of podcasts selection the following ones are to be mentioned: the criterion of professional orientation, the criteria of authenticity, reference to a specific situation, motivational value, professional significance, etc.

Key words: *podcast; teaching ESP monologue production; podcasting technology; selection criteria; prospective mechanical engineer.*

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку України та її курсу на інтеграцію в Європейський простір постає необхідність забезпечення потреби суспільства в зміцненні наявних та встановленні нових виробничих і комерційних контактів з іноземними партнерами. За таких умов гостро відчувається потреба у фахівцях технічного профілю, зокрема й у галузі механічної інженерії, які демонструють достатній рівень сформованості іншомовної комунікативної компетентності в усному, зокрема монологічному, мовленні. Однак об-

межена кількість годин, відведена на вивчення іноземної мови (ІМ) студентами технічних закладів вищої освіти (ЗВО), а також неможливість практикувати усне мовлення з носіями мови не сприяють ефективному навчанню. У зв'язку з цим постає необхідність розробки нових методик, спрямованих на підвищення якості навчання майбутніх інженерів-механіків англійського професійно орієнтованого монологічного мовлення (АПОММ).

Останнім часом все більше уваги в навчанні ІМ приділяють інформаційно-комунікаційним технологіям (ІКТ). Тому, розробляючи методику навчання майбутніх інженерів-механіків АПОММ, використовуємо один із видів ІКТ – технологію подкастингу. Важливим етапом у розробці цієї методики, є розв'язання питання добору навчального матеріалу, а саме висунення критеріїв добору подкастів, власне добір подкастів та їхня подальша систематизація.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням використання подкастів для навчання різних видів мовленнєвої діяльності, визначенню критеріїв їх добору присвячено низку наукових досліджень: Г. Г. Соломатіна (2011), О. Ю. Малушко (2013), Н. Г. Протазанова (2013), І. О. Євстегнеєва (2013), П. В. Сисоєв (2014), М. М. Євстегнеєв (2014), Д. В. Дмитрієв, А. С. Мещеряков (2014), G. Stanley (2006), P. Edirsingha, G. Salmon, M. Nie (2008), A. Fox (2008), I. Waragai, T. Ohta, N. M. Raindl (2010) та інші. Так, Г. Г. Соломатіна (2011) та П. В. Сисоєв (2014) пропонують розвивати уміння говоріння та аудіювання засобами подкастингу; О. Ю. Малушко (2013) доводить ефективність формування іншомовної аудитивної компетентності магістрантів лінгвістики за допомогою ІКТ подкастів; І. О. Євстегнеєва (2013) розробляє методику навчання дискурсивних умінь студентів на основі подкастів, Н. Г. Протазанова (2013) пропонує навчати монологічного мовлення студентів філологічних спеціальностей із використанням директорії подкастів.

Незважаючи на наявність значного доробку в цій сфері, питання використання подкастів з навчальною метою не можна вважати вичерпаним. Зокрема, сьогодні фактично немає ґрунтовних досліджень, які б порушували питання добору подкастів на основі попередньо визначених критеріїв для навчання майбутніх інженерів-механіків АПОММ. Цим і зумовлена **актуальність** нашого дослідження.

Мета статті – обґрунтувати критерії, на основі яких відбувається добір автентичних подкастів, для

формування в майбутніх інженерів-механіків іншомовної комунікативної компетентності в монологічному мовленні.

Виклад основного матеріалу. Критеріями добору вважають основні ознаки змісту, структури й обсягу повідомлень, за допомогою яких оцінюється матеріал з метою його використання або невикористання відповідно до цілей навчання (Бирюк, 2006, с. 65).

Визначаючи критерії добору подкастів, вважаємо за необхідне враховувати:

- **специфіку** навчання майбутніх інженерів-механіків АПОММ із використанням інформаційно-комунікаційної технології подкастингу;
- **фактори**, які зумовлюють успішність формування іншомовної комунікативної компетентності в монологічному мовленні, а саме *лінгвістичні та психолінгвістичні фактори*.

Визначаючи фактори, що зумовлюють **специфіку** навчання майбутніх спеціалістів у галузі інженерної механіки, спираємося на підхід О. В. Бирюк (Бирюк, 2006, с. 65), однак інтерпретуємо його відповідно до наших цілей та завдань. Таким чином, враховуємо:

- суб'єкт та мету навчання;
- вимоги сучасних нормативних документів стосовно рівня розвитку в студентів умінь монологічного мовлення, а також змісту тематичних модулів;
- особливості організації процесу навчання.

Суб'єктом навчання є майбутні інженери-механіки, а саме студенти четвертого курсу галузі знань 13 «Механічна інженерія». *Метою* навчання є формування англomовної компетентності в монологічному мовленні. Виходячи із зазначеного, навчальні матеріали, що добираються, повинні відображати змістове наповнення професійної підготовки майбутніх фахівців окресленої галузі. У зв'язку з цим, добираючи подкасти, керуємося *критерієм їхньої професійної спрямованості*.

Відповідно до сучасних *нормативних документів* (Бакаєва та ін., 2005; Лавриш, 2017), випускник бакалаврату ЗВО технічного профілю має володіти ІМ на рівні В2, що передбачає, серед іншого, розуміння основного змісту спеціалізованих дискусій за фахом; здатність аналізувати англomовні джерела інформації для отримання даних, необхідних для виконання професійних завдань і прийняття професійних рішень; умінь детально висловлюватися з низки галузевих питань, формулювати та обґрунтовувати власну думку з певної проблеми, наводячи різноманітні аргументи та

демонструючи адекватні засоби вербальної комунікації. Таким чином, подкасти, дібрані викладачем, повинні слугувати засобом розвитку вмінь АПОММ відповідно до визначеного в нормативних документах рівня володіння ІМ випускниками бакалаврату. Зважаючи на це, вважаємо критичним виокремлення та дотримання *критерію відповідності подкастів програмним вимогам щодо рівня володіння іноземною мовою*.

Варто зауважити, що добір подкастів доцільно здійснювати відповідно до *навчальних тем*, виділення та визначення яких здійснюється на основі попередньо проведеного аналізу навчальних дисциплін, робочих програм цих навчальних дисциплін, а також робочої навчальної програми з англійської мови для технічного спрямування. При цьому поділяємо міркування І. А. Федорової (Федорова, 2006, с. 54) стосовно того, що тематичний мінімум навчальних матеріалів повинен представляти найбільш значущі теми профільної дисципліни. У нашому дослідженні здійснюємо добір подкастів у межах змістового модулю «Проектування технологічного процесу виготовлення деталі» (Machine building technological process planning). Зазначене свідчить про необхідність дотримання програмних вимог щодо змісту навчальних модулів, що й знаходить вияв у необхідності врахування *критерію тематичності подкастів* у процесі їхнього добору.

Особливістю організації процесу навчання згідно з запропонованою методикою є залучення інформаційно-комунікаційної технології подкастингу, що сприятиме активнішому вдосконаленню навичок та розвитку вмінь АПОММ як в аудиторний, так і в позааудиторний час. Робота в аудиторії передбачає виконання вправ на сприймання автентичного іншомовного подкасту, аналіз його структурних компонентів, засобів когезії, лексичних, граматичних особливостей, усне репродукування основних частин прослуханого подкасту, деталізоване відтворення змісту сприйнятого подкасту тощо. Освітній процес у позааудиторний час характеризується роботою студентів із сервісом подкастів, який викладач організовує в мережі Інтернет на навчальній платформі Canvas, розміщуючи на ній іншомовні автентичні подкасти та розроблені до них комплекси вправ. У процесі роботи з сервісом подкастів студенти слухають запропоновані подкасти та виконують вправи до них; створюють, редагують і публікують на сервісі власні монологічні висловлювання.

Саме тому подкасти, обрані з навчальною метою, мають слугувати еталоном для подальшого оформлення студентами власного монологічного висловлювання, присвяченого викладенню результатів розв'язання відповідного проблемного завдання. Вони покликані забезпечувати реалізацію комунікативної мети професійного спілкування, демонструвати коректне використання лінгвостилістичних засобів, слугувати взірцем композиційно-сислової організації мовлення. Поділяючи думку Н. В. Майєр (Майєр, 2010), вважаємо, що оволодіння іншомовним монологічним мовленням, так само як і писемним мовленням, «на основі мовних і мовленнєвих моделей та відповідних їм зразків оптимізує навчальний процес». Зазначене свідчить про важливість виокремлення та врахування *критерію зразковості* при доборі подкастів.

Основною метою навчання майбутніх інженерів-механіків ІМ має бути підготовка до реального спілкування в умовах професійної діяльності. Саме тому вже під час навчання студент повинен уміти долати труднощі природного мовлення, що досягається за рахунок використання автентичних навчальних матеріалів.

У зв'язку з цим, пропонуємо використовувати автентичні подкасти, які, на нашу думку, сприяють створенню більш реалістичного середовища для вивчення мови, стимулюють зацікавленість і допомагають сформувати мовленнєву компетентність в монологічному мовленні. Вони слугують взірцем того, який вигляд має бути в монологічного висловлювання, продукованого студентами. Отже, добираючи подкасти з метою успішного розвитку та вдосконалення студентами вмінь АПОММ, вважаємо за необхідне керуватися *критерієм автентичності подкастів*.

Кожен з дібраних викладачем автентичних подкастів має відображати типову ситуацію професійного спілкування, тобто ситуацію, яка передає зміст обраної професії і є типовою для діяльності інженерів-механіків. Серед найбільш характерних ситуацій, у яких опинятимуться майбутні фахівці інженерної галузі, можна назвати такі: презентацію наукового продукту та виробленої продукції на міжнародних виставках; доповідь на виробничій нараді; участь у міжнародних наукових конференціях, виставках, симпозиумах, переговорах, дискусіях, диспутах, інструктажах, ділових зустрічах, консультаціях. Таким чином, не можна недооцінити важливості застосування *критерію ситуативності*, добираючи подкасти з окресленою метою.

Відомо, що подкаст – це аудіо- чи відеозапис, розміщений будь-яким користувачем у мережі Інтернет на сервісі подкастів. Оскільки в нашій методиці вважаємо за доцільне використовувати як аудіо-, так і відеозаписи, великого значення набуває визначення співвідношення використання зорової та звукової інформації у відеозаписі. Варіації такого співвідношення завжди привертали увагу дослідників, які опрацьовували проблеми навчання ІМ. У цьому питанні ми поділяємо точку зору методистів (Н. І. Бичкова, Ю. П. Федоренко, Т. І. Петрова, Е. І. Щукіна) стосовно рівності двох компонентів (мовлення і зображення). Синтез слухової і зорової наочності забезпечує лінгвістичну та екстралінгвістичну основу, що є важливою умовою для оволодіння іншомовним мовленням. Зоровий ряд, що відображає природну ситуацію та органічно пов'язується з темою, допомагає зрозуміти залежність між мовою, мовленням та ситуацією. Натомість звуковий ряд, набуваючи (відносно зображення) все більшої самостійної змістової насиченості, несе нове трактування зоровому ряду (Федоренко, 2008).

Відтак, здійснюючи добір подкастів, надаємо перевагу тим із них, які демонструють оптимальне використання аудіо- та відеоряду в поєднанні. У зв'язку з цим пропонуємо добирати подкасти, виходячи із *критерію співвідношення аудіо- та відеоряду*.

Перейдемо до розгляду *факторів (лінгвістичні, акустичні, психолінгвістичні)*, які спричиняють труднощі у процесі розуміння реципієнтом іншомовних подкастів, та впливають на успішність формування іншомовної комунікативної компетентності в монологічному мовленні. Більшість із цих труднощів можна зняти, відповідним чином добираючи навчальний матеріал (на основі заздалегідь визначених критеріїв добору).

До *лінгвістичних факторів* належать *фонетичні, лексичні, граматичні та композиційно-сисловий фактори*.

Фонетичні фактори пов'язуються з інтонацією, артикуляцією і темпом мовлення. Однією з найбільш інформативних для розуміння ознак є *інтонація*, оскільки за допомогою неї слухач може сегментувати мовлення на окремі синтаксичні блоки, розуміти зв'язок між частинами речень, а отже й розуміти зміст почутого (Гальскова, & Гез, 2006, с. 162). Важливим засобом інтонаційної організації мовленнєвого потоку є *пауза*. Відсутність пауз у мовленні ускладнює процеси виокремлення та розуміння головної думки почутого, перешкод-

жає засвоєнню сприйнятого матеріалу загалом, адже саме під час паузи реципієнт пов'язує нову інформацію з почутою раніше та, певною мірою, передбачає зміст того, що йому ще належить почути.

Успішному розумінню іншомовного подкасту може завадити й нечітка *артикуляція* мовця. Л. С. Штар (Stahr, 2009, p. 582) запевняє, що асиміляція та нечітка артикуляція – невід'ємні характеристики усного мовлення, лексичні одиниці виражаються не так чітко порівняно з письмовим мовленням, що й ускладнює процес сегментації.

У реалізації семантичної функції мовлення важливу роль відіграє темп мовлення. Власне, відома гранично допустима швидкість пред'явлення мовленнєвих повідомлень, перевищення чи сповільнення якої може призвести до різкого спаду активності та помітного зниження рівня розуміння. У навчанні бажано відштовхуватися від природного темпу мовлення: добирати подкасти, темп мовлення яких становить 220–230 ск./хв. (Малушко, 2013, с. 114–115). Це, на нашу думку, є запорукою не тільки швидкого і точного розуміння, але, у тому числі, й ефективного розвитку вмінь монологічного мовлення. Отже, добір подкастів має здійснюватися відповідно до *критерію врахування фонетичних особливостей подкасту (інтонації, наголосу, темпу мовлення, артикуляції)*.

Серед величезної кількості навчальних матеріалів, викладених у вільному доступі в мережі Інтернет для перегляду та/чи прослуховування, з метою навчання майбутніх інженерів-механіків АППОМ вважаємо за необхідне обирати ті подкасти, які демонструють раціональне використання мовленнєвих засобів на лексичному рівні, характеризуються коректним граматичним та композиційно-смісловим оформленням, тобто слугують взірцем дотримання всіх мовних норм.

Лексичні фактори. Притаманна науково-технічному стилю точність досягається за допомогою використання одиниць мови відповідно до реальних умов комунікації, що є характерними для професійної діяльності майбутніх фахівців. У зв'язку з цим у дібраних з навчальною метою подкастах неприпустимим є семантично невинуватене використання термінології, аббревіатур, іншомовних запозичень тощо.

Не менш важливим аспектом, який впливає на ефективність розуміння подкасту майбутніми інженерами-механіками, а отже й ефективність навчання на його основі монологічного мовлення, є

правильне дозування нового мовного матеріалу. Надмір незнайомих реципієнту елементів уповільнює процес розуміння подкасту. Н. Д. Гальскова та Н. І. Гез (Гальскова, & Гез, 2006, с. 177) вважають прийнятним рівень насиченості аудіотексту новою лексикою 4 – 5%. Урахування зазначеного вище при доборі англомовних подкастів з метою навчання майбутніх інженерів-механіків АПОММ вбачаємо в дотриманні *критерію урахування лексичних особливостей подкасту (раціональність використання, насиченість невідомими лексичними одиницями)*.

Грамматичні фактори. Мова науки характеризується не лише унормованістю та уніфікованістю, а й високою граматичною організацією. Якість розуміння майбутніми інженерами-механіками змісту, що розкривається в подкасті, за рахунок використання тієї чи тієї синтаксичної конструкції англійської мови, зумовлюється коректністю її побудови. Перенасиченість подкасту складними синтаксичними конструкціями також може призвести до зниження рівня уваги, необхідної для розуміння його змісту. Таким чином, доречним видається виокремлення *критерію урахування граматичних особливостей подкасту (точність граматичного оформлення, насиченість складними синтаксичними конструкціями)*.

Композиційно-смісловий фактор. Перешкодою в розумінні іншомовного подкасту може стати порушення його композиційної чи смислової структури. За словами Д. Бела (Bell, 2003, p. 7), інколи недотримання структури інформаційного повідомлення викликає більші труднощі для розуміння, ніж труднощі суто мовленнєвого характеру.

Композиційна побудова іншомовних подкастів повинна зумовлюватися, на наш погляд, особливостями побудови монологічного висловлювання, а отже має містити зачин (вступ) – основну частину – висновки. Не менш важливо врахувати при доборі подкастів для успішної реалізації мети навчання дотримання комунікативно-сміслової структури мовлення. Наявність тематичності, яку тлумачать як співвіднесеність висловлювання з певною мікротемою чи мікротемами, є обов'язковою (Малетина, 2007). Однак, слід зазначити, що за наявності в подкасті великої кількості мікротем увага реципієнта розпорозується, розуміння ним суті обговорюваного питання сповільнюється. Різкі, непередбачувані переходи від однієї теми до іншої видаються інколи непосильними для розуміння. Спосіб викладення

думки в подкасті, динамічність розвитку сюжету можуть як позитивно, так і негативно впливати на аудитивний процес (Малушко, 2013, с. 109).

Таким чином, ступінь труднощів, що виникають у процесі засвоєння студентами композиційно-сислової структури подкасту визначається структурною цілісністю висловлювання, змістовою завершеністю, строгою логікою та послідовністю викладу, кількістю мікротем, експліцитністю представлення інформації, чіткістю формулювання. У руслі зазначеного, актуальним нам видається добір подкастів відповідно до *критерію урахування специфіки композиційно-сислової побудови подкасту*.

Акустичні фактори видаються нам не менш важливими, адже багато подкастів створено в реальних умовах виробництва, наприклад, на фоні шуму працюючих верстатів під час виготовлення чи обробки певної деталі. З одного боку, такий чинник не може не ускладнювати процес сприйняття та відповідно розуміння реципієнтом змісту самого подкасту, однак, з іншого боку, урахування наявності фонового шуму в подкасті при доборі навчальних матеріалів є суттєвим моментом, який забезпечує природність процесу аудіювання, максимально наближуючи його до реальних умов спілкування. У процесі добору матеріалів для навчання слід зважати на якість звукового запису іншомовного подкасту, адже, з-поміж інших, цей чинник так само здатен демотивувати студентів, знизити рівень їхньої уваги та зацікавленості, вплинути на результативність процесу навчання. Звідси впливає *критерій урахування акустичних особливостей подкасту (наявності фонового шуму)*.

Психолінгвістичні фактори. Ефективність навчання АПОММ на основі іншомовних автентичних подкастів залежить від розуміння реципієнтом змісту висловлювання. Зі свого боку досягнення певного рівня розуміння навчального матеріалу, вилучення необхідної інформації, її інтерпретація та використання у власному висловлюванні буде успішним за умови доступності, посиленості цієї інформації для студентів. Пропоновані майбутнім інженерам-механікам подкасти мають бути доступними та посильними як щодо мовного оформлення, так і щодо змістового наповнення. Отже, доцільно виокремити *критерій доступності та посиленості інформації*, яка розкривається в англомовному подкасті.

Критичною умовою для успішного формування в майбутніх інженерів-механіків іншомовної

комунікативної компетентності в монологічному мовленні є мотивація, тобто рушійна сила, яка спонукає до набуття знань, саморозвитку та самовдосконалення. Поява чи втрата мотивації може залежати від ступеня зацікавленості студентом змістом англомовних подкастів. Якщо інформація збігається з інтересами слухачів – у них виникає бажання її осягнути, що й мотивує до дальшого прослуховування й стимулює до продовження навчальної діяльності. Не слід забувати той факт, що дібрані викладачем подкасти мають бути здатними стимулювати студентів до активного виконання завдань на їхній основі як в аудиторний, так і в позааудиторний час. Таким чином, у процесі добору подкастів не можна нехтувати *критерієм мотиваційної цінності інформації*.

На успішність виконання студентами запропонованого викладачем проблемного завдання, пов'язаного з майбутньою професійною діяльністю, та подальше представлення результатів його розв'язання у формі АПОММ, впливають також інформативність та проблемність подкастів. Так, подкаст, у якому йдеться про найновіші досягнення в галузі інженерної механіки, відповідає пізнавальним потребам студентів, здатний одночасно поінформувати та зацікавити. Крім того, саме подкасти, що присвячені опису/розгляду нагальної проблеми на одну з професійних тем, здатні стимулювати активну мисленнєву діяльність, спрямовану на пошук шляхів власного розв'язання означеної проблеми, та сприяють висловленню студентами власних думок в усній формі. Отже, добираючи автентичні англомовні подкасти, слід дотримуватися *критерію інформативності та проблемності*.

Не менш вагомими аспектами, на які потрібно зважати, добираючи подкасти з навчальною метою, є достовірність, яка передбачає відповідність реальній дійсності, та об'єктивність, тобто незалежність від думки автора. Перш ніж рекомендувати подкаст студентам як опертя, викладач має впевнитися в надійності інформації, порівнявши її з інформацією з інших джерел. У разі, якщо інформація, яка висвітлюється в подкасті, не була перевірена належним чином, у реципієнта виникають сумніви або ж цілковита недовіра, що призводить до втрати мотивації до розв'язання на його основі запропонованого проблемного завдання та появи небажання працювати з таким подкастом. Саме тому, викладач має обирати англомовні подкасти для навчання з авторитетних Інтернет-

джерел і переконуватися в надійності поданої в них інформації. У цьому полягає суть *критерію достовірності та об'єктивності інформації в подкасті*.

Ще одним ключовим моментом у доборі подкастів, нерозривно пов'язаним з появою чи зникненням у студентів мотивації, для реалізації поставленої мети навчання є врахування того, що текст є джерелом інформації, яка має бути актуальною і з елементами новизни. Навчальні матеріали повинні розширювати предметні, професійні та соціокультурні знання студентів, містити інформацію, яка відповідає сучасному стану та тенденціям розвитку в галузі інженерної механіки. На нашу думку, означене можна реалізувати, добираючи подкасти з дотриманням *критерію професійної актуальності та новизни поданої інформації*. Варто також зауважити, що система подкастингу є надзвичайно гнучкою й постійно оновлюється, що дозволяє користувачам, які здійснюють самостійний пошук інформації для розв'язання проблемного завдання за межами аудиторії, отримувати миттєвий доступ до останніх та найбільш актуальних подій.

Складні умови аудитивної інформації, напружена діяльність психічних механізмів призводять до швидкого стомлення та неспроможності сприймати більше (Елухина, 1991, с. 232). У цьому зв'язку важливим видається врахування обсягу подкасту, що виявляється у дотриманні *критерію урахування тривалості подкасту*. Погоджуючись із більшістю методистів (Н. І. Гез, Л. О. Максименко, О. Ю. Малушко, С. Е. Кіржнер та ін.), вважаємо, що на просунутому рівні навчання, посильним для сприйняття на слух, тобто таким, що сприймається студентами без погіршення розуміння смислу, є подкаст тривалістю до 3-5 хвилин. Однак допускаємо й можливість використання подкастів з більшою тривалістю звучання в межах самостійної позааудиторної роботи студентів. Зазвичай подкасти більшої тривалості мають формат профільних інтерв'ю, лекцій професорів чи відомих фахівців з певної тематики і становлять цінне джерело актуальної інформації (Малушко, 2013, с. 116).

Результати дослідження. Таким чином, у статті обґрунтовано критерії, на основі яких має відбуватися добір автентичних подкастів для формування у майбутніх інженерів-механіків іншомовної комунікативної компетентності в монологічному мовленні. При цьому ми враховували специфіку на-

вчання фахівців окресленої галузі знань, а також фактори (лінгвістичні, акустичні та психолінгвістичні), які спричиняють труднощі в процесі розуміння реципієнтом іншомовних подкастів.

Перспективним для подальшого дослідження є розроблення комплексу вправ з навчання АПОММ на основі дібраних згідно виокремленими критеріями добору подкастів.

ЛИТЕРАТУРА

- Бакаева, Г. Є., Борисенко, О.А., Зуєнок, І. І. ... Ходцева, А. О. (2005). *Програма з англійської мови для професійного спілкування*. Київ: Ленвіт.
- Бирюк, О. В. (2006). *Методика формування соціокультурної компетенції майбутніх учителів у навчанні читання англомовних публіцистичних текстів*. (Дис. канд. пед. наук). Київський національний лінгвістичний університет, Київ.
- Гальскова, Н. Д., & Гез, Н. И. (2006). *Теория обучения иностранным языкам: лингводидактика и методика*. Москва: Издательский центр «Академия».
- Елухина, Н. В. (1991). *Основные трудности аудирования и пути их преодоления*. Москва: Рус. язык.
- Лавриш, Ю. Е. (2017). *Робоча програма кредитного модулю «Англійська мова для професійно орієнтованого спілкування. Ділове мовлення» для студентів за спеціальністю 131 Прикладна механіка, 133 Галузеве машинобудування*. Київ: КП ім. Ігоря Сікорського.
- Малетина, Л. В. (2007). *Обучение иноязычному монологическому говорению во взаимосвязи с информативным чтением в процессе профессиональной подготовки будущего инженера*. (Дисс. канд. пед. наук). ГОУ ВПО «Пермский государственный технический университет», Пермь.
- Малушко, Е. Ю. (2013). *Методика формирования иноязычной профильной аудитивной компетенции магистрантов лингвистики (на основе инфокоммуникационной технологии подкастов, английский язык)*. (Дисс. канд. пед. наук). ФГБОУ ВПО «Пятигорский государственный лингвистический университет», Пятигорск.
- Майер, Н. В. (2010). *Критерии відбору навчального матеріалу для самостійного оволодіння франкомовним діловим писемним спілкуванням майбутніми документознавцями*. Взято з: <http://www.stationline.org.ua/psih/88/15895-kriteri%D1%97-vidboru-navchalnogo-materialu-dlya-samostijnogo-ovolodinnya-frankomovnim-dilovim-pisemnim-splukuvannjam-majbutnimi-dokumentoznavcyami.html>.
- Федоренко, Ю. П. (2008). *Доцільність і особливості використання аудіо і відеоматеріалів на уроках іноземної мови*. Взято з: http://www.rusnauka.com/10_NPE_2008/Philologia/29839.doc.htm.
- Федорова, І. А. (2006). *Навчання майбутніх економістів-міжнародників професійно спрямованого англомовного монологу-повідомлення*. (Дис. канд. пед. наук). Київський національний лінгвістичний університет, Київ.

- Bell, D. (2003). TV News in the EFL/ESL classroom: criteria for selection. *The Electronic Journal for English as a Second Language*, 3 (VII), 1-17.
- Stahr, L. S. (2009). Vocabulary knowledge and advanced listening comprehension in English as a foreign language. *Studies in Second Language Acquisition*, 4 (31), 577-607. <https://doi.org/10.1017/S0272263109990039>.

REFERENCES

- Bakaieva, H. Ye., Borysenko, O. A., Zuienok, I. I. ... Khodtseva, A. O. (2005). *Prohrama z anhliiskoi movy dlia profesiinoho spilkuвання*. Kyiv: Lenvit.
- Byriuk, O. V. (2006). *Metodyka formuvannia sotsiokulturnoi kompetentsii maibutnikh uchyteliv u navchanni chytannia anhlo-movnykh publitsystychnykh tekstiv*. (Dys. kand. ped. nauk). Kyivskiy natsionalnyi linhvistychnyi universytet, Kyiv.
- Galskova, N. D., & Gez, N. I. (2006). *Teoriya obucheniya inostrannym yazykam: lingvodidaktika i metodika*. Moskva: Izdatelskiy tsentr «Akademiya».
- Eluhina, N. V. (1991). *Osnovnyie trudnosti audirovaniya i puti ih preodoleniya*. Moskva: Rus. yazyk.
- Lavrysh, Yu. E. (2017). *Robocha prohrama kredytnoho moduliu «Anhliiska mova dlia profesiino oriietovanoho spilkuвання. Dilove movlennia» dlia studentiv za spetsialnistiu 131 Prykladna mekhanika, 133 Haluzeve mashynobuduvannia*. Kyiv: KPI im. Ihoria Sikorskoho.
- Maletina, L. V. (2007). *Obuchenie inozazychnomu monologicheskomu govoreniyu vo vzaimosvyazi s informativnym chteniem v protsesse professionalnoy podgotovki budushchego inzhenera*. (Diss. kand. ped. nauk). GOU VPO «Permskiy gosudarstvennyy tehnicheskiy universitet», Perm.
- Malushko, E. Yu. (2013). *Metodika formirovaniya inozazychnoy profilnoy auditivnoy kompetentsii magistrantov lingvistiki (na osnove infokommunikatsionnoy tehnologii podkastov, angliyskiy yazyk)*. (Diss. kand. ped. nauk). FGBOU VPO «Pyatigorskiy gosudarstvennyy lingvisti-cheskiy universitet», Pyatigorsk.
- Maiier, N. V. (2010). *Kryterii vidboru navchalnoho materialu dlia samostiinoho ovolodinnia frankomovnym dilovym pysemnym spilkuванняm maibutnimy dokumentoznavtsiamy*. Retrieved from: <http://www.stationline.org.ua/psih/88/15895-kriteri%D1%97-vidboru-navchalnogo-materialu-dlya-samostijnogo-ovolodinnia-frankomovnim-dilovim-pisemnim-silkuванняm-maibutnimi-dokumentoznavcyami.html>.
- Fedorenko, Yu. P. (2008). *Dotsilnist i osoblyvosti vykorystannia audio i videomaterialiv na urokakh inozemnoi movy*. Retrieved from: http://www.rusnauka.com/10_NPE_-2008/Philologia/29839.doc.htm.
- Fedorova, I. A. (2006). *Navchannia maibutnikh ekonomistiv-mizhnarodnykiv profesiino spriamovanoho anhlo-movnoho monolohu-povidomlennia*. (Dys. kand. ped. nauk). Kyivskiy natsionalnyi linhvistychnyi universytet, Kyiv.
- Bell, D. (2003). TV News in the EFL/ESL classroom: criteria for selection. *The Electronic Journal for English as a Second Language*, 3 (VII), 1-17.
- Stahr, L. S. (2009). Vocabulary knowledge and advanced listening comprehension in English as a foreign language. *Studies in Second Language Acquisition*, 4 (31), 577-607. <https://doi.org/10.1017/S0272263109990039>

Отримано 30.01.2019